

Andragoški glasnik
Vol. 28(2024), Broj 44, str. 14-21
Stručni rad

Primljeno: 17. srpnja 2025.
Prihvaćeno: 19. rujna 2025.

IZAZOVI PRI RAZVOJU DJELOMIČNIH KVALIFIKACIJA I MIKROKVALIFIKACIJA U PODRUČJU INTERMEDIJSKE FOTOGRAFIJE

Saša Žić, mag. art.¹ i Jelena Vukobratović, mag. paed.²

¹ Prirodoslovna i grafička škola Rijeka, Rijeka, Hrvatska
sasa.zic@skole.hr

² Prirodoslovna i grafička škola Rijeka, Rijeka, Hrvatska
jelena.vukobratovic@skole.hr

Sažetak

Svrha rada je prikazati izazove u razvoju obrazovnih dokumenata, specifično djelomičnih kvalifikacija i mikrokvalifikacija u hrvatskom obrazovnom sustavu. U radu su predstavljeni koraci i elementi u procesu razvoja dokumenata s naglaskom na opis izazova s kojima se u praksi suočavaju predlagatelji novih kvalifikacija. Analiza se temelji na prikazu slučaja i primjeru programa cjeloživotnog obrazovanja koji je proizišao iz kvalifikacije Intermedijski fotograf prateći razvoj djelomične i mikrokvalifikacije za obrazovanje odraslih u području fotografije. Rad implicira na jačanje javnog obrazovanja u domeni obrazovanja odraslih.

Ključne riječi: *djelomične kvalifikacije; mikrokvalifikacije; obrazovanje odraslih.*

Uvod

Mikrokvalifikacije (eng. *micro-credentials*) su relativna novina u europskom obrazovnom sustavu. Kao takve, zanimljiva su podloga za brojna istraživanja. Mogućnosti koje nude poput usavršavanja, kratkog tečaja ili osposobljavanja, jednostavnih prekvalifikacija i ranijeg ulaska na tržište rada, poboljšanja cjeloživotnog učenja razvojem fleksibilnih načina učenja, proširenja usluga u procjeni i priznavanju neformalnog i informalnog učenja te uvođenja bodova koji su priznati na inozemnim tržištima, samo su neke od njihovih prednosti (Tamoliune i sur., 2023). Međutim, ograničena je stručna rasprava o implikacijama i izazovima mikrokvalifikacija (Zdunek i sur., 2024). Kako bi se podržao razvoj, provedba i priznavanje mikrokvalifikacija u institucijama, poduzećima, sektorima i granicama Vijeće Europske unije (2022) usvojilo je 2022. godine *Preporuku o europskom pristupu mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost*.

Prema Zakonu o hrvatskom kvalifikacijskom okviru (2021) cjelovita kvalifikacija je kvalifikacija koja samostalno udovoljava uvjetima za pristupanje odgovarajućem tržištu rada i/ili nastavku obrazovanja. Djelomična kvalifikacija prema Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (2021) označava kvalifikaciju koja sama po sebi ne udovoljava uvjetima za pristupanje tržištu rada ili nastavku obrazovanja. Međutim, ona postaje relevantna kada se kombinira s odgovarajućom cjelovitom kvalifikacijom ili drugim djelomičnim kvalifikacijama. Najbitnija im je karakteristika komplementarnost, odnosno dopuna cjelovitoj kvalifikaciji na način da odgovara specifičnim zahtjevima tržišta rada. Sukladno Zakonu o obrazovanju odraslih (2021) programi obrazovanja za stjecanje djelomične kvalifikacije obuhvaćaju osposobljavanje (djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 2, 3 i 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s razine 1), usavršavanje (djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 4 HKO-a, a pristupa im se najmanje s iste razine), strukovno specijalističko usavršavanje (djelomične kvalifikacije koje se stječu na razini 5 HKO-a u dijelu koji se odnosi na strukovno specijalističko usavršavanje, a pristupa im se najmanje s razine 4.1.).

Djelomične kvalifikacije

Djelomične kvalifikacije su strukturirane kao dijelovi cjelovite kvalifikacije s visokom vertikalnom prohodnošću koje izrađuju formalna obrazovna tijela, dok su mikrokvalifikacije kratke, specifične vještine s ograničenom prohodnošću koje mogu izrađivati različiti pružatelji uključujući privatne institucije. Dio su šireg europskog okvira za priznavanje vještina i kompetencija, uključujući i jedinice ishoda učenja (ECVET). U europskim obrazovnim sustavima koriste se već neko vrijeme, dok su u Hrvatskoj stanovita novost.

Njemačka koristi djelomične kvalifikacije (njem. *Teilqualifikationen*) kao dio kontinuiranog obrazovanja i osposobljavanja s ciljem podrške niskokvalificiranim osobama i onima bez formalne stručne kvalifikacije kroz modularne programe i modularne segmente obuke koji se temelje na dualnom sustavu obrazovanja (CEDEFOP, pristupljeno 2025).

U Austriji su djelomične kvalifikacije uvedene kroz izmjene Zakona o stručnom osposobljavanju 2015. godine. Pilot projekti koje Austrija provodi, poput onih u metalnoj industriji, omogućuju osobama s posebnim potrebama ili rizičnim skupinama da postupno stječu kvalifikacije koje su priznate na tržištu rada. Osim navedenog, obraća se pozornost i na sve veće migracije koje se dovode u vezu s mogućnostima prekvalifikacije ili stručnom osposobljavanju, a „kvalifikacije postaju važni faktori mobilnosti i migracija“ (Pfeffer i Skrivanek, 2018, str. 416).

Primjeri djelomičnih kvalifikacija koji se trenutno nude u Hrvatskoj su pomoćnik u nastavi, knjigovođa, asistent za upravljanje projektima. Sve zemlje koje provode nacionalne kvalifikacijske okvire suočile su se s problemima. Financiranje programa za djelomične kvalifikacije može biti ograničeno te je potrebno osigurati adekvatnu podršku od Vlade ili drugih izvora financiranja kako bi se omogućio kvalitetan razvoj i provedba ovih programa. Izrada programa obrazovanja za djelomične kvalifikacije s druge strane zahtijeva metodološku preciznost. Metodičke preporuke i zadaci moraju biti usklađeni s ishodima učenja, što može biti izazov u praksi.

Izazovi u praksi pri izradi djelomične kvalifikacije

Za izradu djelomičnih kvalifikacija u Hrvatskoj služi Metodologija za izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora (Krešić Klaucke, Ištvančić i Cipriš Madunić, 2022), koju je objavila Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Metodologija sadrži upute koje predlagatelji trebaju pratiti te daje smjernice i postupke za razvoj programa koji su usklađeni s potrebama tržišta rada i financirani javnim i privatnim sredstvima. Djelomične kvalifikacije izrađuju se na način da se iz standarda zanimanja upisanog u Hrvatski kvalifikacijski okvir izvode novi standardi kvalifikacije traženi na tržištu rada. Na prijedlog Prirodoslovne i grafičke škole Rijeka u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih krajem 2022. godine izrađena su dva standarda kvalifikacije: *Operater za obradu digitalne fotografije/Operaterka za obradu digitalne fotografije* te *Specijalist analogne fotografije/Specijalistica analogne fotografije*. Digitalna obrada fotografije sadrži poslove fotografske postprodukcije i animacije fotografije. Veliki broj fotografa ove kompetencije stječe neformalnim obrazovanjem. Nedostaje, međutim, kvalifikacija koja objedinjuje teorijsko znanje i praktične vještine te koja bi bila priznata kroz vertikalnu prohodnost prema cjelovitoj kvalifikaciji. Stoga izrađena kvalifikacija sadrži skupove ishoda učenja koji omogućuju polaznicima lakšu zapošljivost ili nastavak obrazovanja. Analogna obrada fotografije, s druge strane, ima veliku važnost u očuvanju klasičnih fotografskih procesa. Fotografija izrađena na tradicionalan način, kao i novi „zeleni“ analogni procesi i proizvodi sve su češći na tržištu. Djelomične kvalifikacije *Operater za obradu digitalne fotografije/Operaterka za obradu digitalne fotografije* te *Specijalist analogne fotografije/Specijalistica analogne fotografije* predložene su u dva sektora kojima trenutno pripadaju: *Osobne, usluge zaštite i ostale usluge* te *Grafička tehnologija i audiovizualne tehnologije*. Djelomična kvalifikacija *Operater za obradu digitalne fotografije/Operaterka za obradu digitalne fotografije* temelj je za izrađene mikrokvalifikacije dok za djelomičnu kvalifikaciju *Specijalist analogne fotografije/Specijalistica analogne fotografije* još nisu izrađeni programi osposobljavanja ili usavršavanja. Djelomična kvalifikacija nosi određeni broj CSVET bodova te uvjete pristupanja.

CSVET bodovi (eng. *Croatian System for Vocational Education and Training credits*) označavaju hrvatski sustav bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju koji služe za mjerenje opterećenja i vrijednosti obrazovnog programa. Svakom programu ili mikrokvalifikaciji dodjeljuje se određeni broj CSVET bodova, ovisno o opsegu i opterećenju učenja (1 CSVET bod = prosječno 25 do 30 sati učenja, a uključuje nastavu, vježbe i samostalan rad). Ovakav sustav bodovanja olakšava priznavanje kvalifikacija unutar Republike Hrvatske i u Europskoj Uniji.

Djelomična kvalifikacija *Specijalist analogne fotografije/Specijalistica analogne fotografije* obujma je 22 CSVET boda i uvjet za pristup je cjelovita kvalifikacija na razini 4.1., a uvjeti za stjecanje kvalifikacije su stečena minimalno 22 CSVET boda i uspješno polaganje završne provjere znanja i vještina. Djelomična kvalifikacija se sastoji od četiri skupa ishoda učenja s pripadajućim ishodima te deset skupova kompetencija s pripadajućim kompetencijama.

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih donijela je odluku o upisu standarda djelomične kvalifikacije u HKO na temelju pozitivnog ishoda formalne provjere zahtjeva za upis standarda kvalifikacije te pozitivnog stručnog mišljenja Povjerenstva za vrednovanje zahtjeva. Predlagatelj (koji može biti samo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih ili obrazovna institucija koja želi ponuditi novu kvalifikaciju) pripremi prijedlog na način da ispuni sve potrebne obrasce prateći upute iz

Metodologije. Prijedlog se analizira te se eventualno šalje na doradu. U ovom slučaju prvi poslani prijedlog vezan za obradu digitalne fotografije bio je vraćen na doradu.

Prvi izazov s kojim se suočavaju predlagatelji novih kvalifikacija je njihov naziv. Ponekad je teško odrediti naziv koji će realno prikazivati svrhu kvalifikacije i nedvosmisleno povezati kompetencije s ishodima koje kvalifikacija pruža. Može se dogoditi da naziv kvalifikacije ne prepoznaje njenu ulogu na tržištu i nije upotrebljiv u svakodnevnom jeziku (Miller i sur. 1980). Također, može se dogoditi da se isti naziv odnosi na različite skupove kompetencija (npr. operater preše za palete koji se koristi u trima različitim kvalifikacijama američkog Rječnika naziva kvalifikacija /DOT) (Miller i sur, 1980). Autorice se osvrću i na izazov promjene tehnologije u kvalifikacijama koje dovode do potrebe za specijaliziranim nazivima unutar samih kvalifikacija ili se vremenom potpuno gubi smisao naziva. U sustavu praćenja i ažuriranja Rječnika naziva kvalifikacija u Sjedinjenim Američkim Državama postoji komisija koja periodično provjerava odgovara li naziv kvalifikacije njezinoj svrsi i kompetencijama koje iz nje proizlaze. S druge strane, može se primijetiti u nacionalnoj klasifikaciji postoje zanimanja koja su se toliko promijenila da su im i opisi tehnološki potpuno zastarjeli. Primjedba stručnog povjerenstva u ovom slučaju bio je predloženi naziv *Dizajner medijske fotografije/Dizajnerica medijske fotografije*. Stručno Povjerenstvo je u povratnom dopisu bilo mišljenja da naziv „dizajner“ nije primjeren ovoj razini kvalifikacije odnosno da je naziv „pretenciozan“ i da sama riječ „dizajner“ u zvanju objedinjuje složeniije kompetencije na višoj razini. Nije pojašnjeno koje su to i kakve kompetencije. U Hrvatskoj klasifikaciji zanimanja već postoji aranžer/dizajner pod rednim brojem 3132 Nacionalne klasifikacije zanimanja, kao i dizajner interijera. Prema istom popisu postoje i dizajner ambalaže, dizajner kože, dizajner stakla, grafički urednik. Neka od ovih zanimanja ne objedinjuju složeniije kompetencije na višoj razini pa ipak nose naziv dizajner. U obrazovnom sustavu postoji i fotografski dizajner kao umjetničko zanimanje. Analizom programa vidljivo je da ono nema kompetencije na višoj razini od prijedloga djelomične kvalifikacije. To je samo jedan primjer kako se donose zaključci koji nisu u skladu s postojećim dokumentima u obrazovnom sustavu ili ne prate smjernice. Bilo bi poželjno provesti cjelovitu reformu naziva kvalifikacija i uvesti redovitu kontrolu i ažuriranje istih od strane struke. Ne sporimo da treba postojati naziv za određenu kvalifikaciju i pravila po kojima se raspisuju standardi za određivanje naziva, ali u ovom slučaju može se primijetiti da se ne uzima u obzir da je do prijedloga nazivlja *dizajner medijske fotografije* došlo zbog nelogičnih smjernica koje onemogućuju ponavljanje postojećih naziva. Time se nalaže predlaganje novih imena koja možda nemaju smisla ni u struci ni u jeziku, niti su polaznicima jasna i razumljiva, što je osnovni cilj naziva naveden u smjernicama *Metodologije*. Stručno Povjerenstvo predložilo je promjenu naziva u *Specijalist medijske fotografije* što je radna skupina prihvatila. Stručno Povjerenstvo je naknadno poslalo novo izvješće s uputama za doradu u kojem se tražila izmjena naziva. Po smjernicama, naziv kvalifikacije mora odražavati smisao kvalifikacije te jasno i transparentno sadržavati što je moguće više informacija o svim karakteristikama kvalifikacije.

I uz kontinuirano usavršavanje te poznavanje terminologije i načina rada nije jednostavno pratiti promjene koje se događaju u sustavu obrazovanja. Djelatnici svih institucija uključenih u izradu novih obrazovnih dokumenata i općenito u reformske procese na usluzi su predlagateljima novih dokumenata. Napredak često biva usporen zbog formalnih promjena u dokumentima koje se svode na promjene forme, novoj terminologiji, usklađivanju s novim obrascima i europskim direktivama.

Izazovi u praksi pri izradi mikrokvalifikacija

Mikrokvalifikacije su dio petogodišnjeg plana Europske unije – *Europski program vještina: za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost* (Europska komisija, 2020) – koji ima za cilj razviti sustav stjecanja radnih vještina kao odgovor na zahtjeve poslodavaca. Na tržištu rada zaposlenici sve više žele steći nove kvalifikacije temeljene na vještinama u relativno kratkom vremenskom razdoblju (Zdunek i sur., 2024). Izrada mikrokvalifikacija logičan je nastavak na djelomične kvalifikacije proizašle iz cjelovite jer nude specijalizirano usvajanje znanja i vještina trenutno potrebnih na tržištu.

Izrada programa za stjecanje mikrokvalifikacija može biti zahtjevna i predstavljati izazov predlagateljima. Međutim, ti se izazovi mogu savladati povećanom suradnjom među dionicima (Zhang i West, 2020). Rezultati međunarodnog istraživanja pokazuju da su nedostatak jasnih definicija, dvosmisleni opisi tečajeva, nedostatak akreditacije i osiguranja kvalitete, nejasne politike, nepovezanost između sati učenja i ishoda učenja, neadekvatan obujam učenja i nedovoljna prihvaćenost od strane polaznika i poslodavaca najznačajnije prepreke u izradi i provedbi mikrokvalifikacija (Raj i sur., 2024). Izrada mikrokvalifikacija je u nekim elementima izazovnija od djelomičnih kvalifikacija iz razloga što je predlagatelj sama ustanova te ne postoji podrška radne skupine kao kod izrade cjelovitih kvalifikacija. Iz tog problema proizlaze izazovi poput komunikacije i ljudskih resursa. Potreban je cijeli tim da stvori i pokrene mikrokvalifikaciju jer su one nova vrsta kvalifikacije koje se ne uklapaju u postojeće sustave (Ferguson i Whitelock, 2024).

Dok traje mogućnost dobivanja vaučera, odnosno besplatnog ili sufinanciranog pohađanja programa, isti mogu biti atraktivni polaznicima. Kakvo će biti stanje s ponudom i potražnjom izrađenih programa nakon isteka sredstava iz fondova, kad oni budu ponuđeni po tržišnim cijenama ostaje za vidjeti. Određivanje cijena treba biti uravnoteženo jer polaznici često povezuju niske cijene s lošom kvalitetom, dok u „zemljama u kojima postoji državna potpora gdje je visoko obrazovanje besplatno ili vrlo jeftino, bilo koja kvalifikacija koja se treba platiti predstavlja financijski izazov” (Ferguson i Whitelock, 2024). Postoji i zabrinutost poslodavaca zbog dosljednosti mikrokvalifikacija koje trebaju imati završnost i ovladavanje projektnim oblikom rada. Jedino taj način dovodi do kompetencije u određenom području kako bi se izbjegla nedosljednost u vrijednosti mikrokvalifikacija. Integritet mikrokvalifikacija i mogućnost lažnih vjerodajnica također su izraženi kao izazovi. Dodatno, nedostatak formalnog priznavanja mikrokvalifikacija ističe se kao izazov jer poslodavci trebaju zapošljavati osobe sa stečenim mikrokvalifikacijama da bi one dobile vrijednost. To se povezuje sa svijesti o mikrokvalifikacijama u javnosti (Varadarajan, Koh i Daniel, 2023).

Izazovi na primjeru razrade mikrokvalifikacije *Digitalna obrada fotografije*

Povezanost s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom ističe se kao izazov jer može utjecati na fleksibilnost i brzo reagiranje pri novim zahtjevima tržišta. Na primjeru izrade programa mikrokvalifikacije *Digitalna obrada fotografije* suočili smo se s ovim izazovom na način da se kvalifikacija razvila i poslala na mišljenje u vrijeme dok je standard zanimanja *Intermedijskog fotografa* bio važeći, a u vrijeme kada je dobiveno odobrenje isti je prestao važiti. Sljedeći koraci podrazumijevali su reviziju standarda, okupljanje radne skupine i ponovo vođeno anketiranje poslodavaca te traženje pozitivnog mišljenja. Do upisa revidiranog standarda u

HKO proći će sigurno više mjeseci ili čak godina u kojima ustanova ne može upisivati mikrokvalifikaciju. U samom procesu izrade programa mikrokvalifikacije također je bilo trenutaka koji su usporili rad na dokumentu. Upute za izradu mikrokvalifikacija su detaljne, ali sadrže puno pojmova i koraka koji su novi u hrvatskom obrazovnom sustavu. Jedan od izazova je bilo određivanje vrste programa. Uvjeti za upis u program za stjecanje mikrokvalifikacije ovise o razini skupova ishoda učenja koji mikrokvalifikaciju čine te uvjetima pristupa pojedinom skupu ishoda učenja te o prethodnoj svjedodžbi. U slučaju da se radi o usavršavanju, uvjet je da se upisuju samo polaznici koji imaju svjedodžbu iz srodne struke. U prijedlogu predlagatelja mikrokvalifikacija je navedena kao usavršavanje pa su uvjet za upis mogli ostvariti jedino polaznici koji su već završili cjelovitu kvalifikaciju *Intermedijski fotograf* ili *Medijski tehničar*. Nameće se zaključak da bi takva kvalifikacija bila potpuno nelogično postavljena i nepotrebna iz razloga što netko tko ima već spomenute cjelovite kvalifikacije ne treba ponovo usvajati ishode koji su nastali iz iste. Programi usavršavanja imaju smisla jedino ako se predlažu s novo izrađenim skupovima ishoda i potrebnim kompetencijama iz gore navedenih razloga. Pokrenuta je revizija koja je ponovo otvorila problem naziva. Program koji je usvojen već ima naziv pod kojim je upisan u registar HKO-a i ne može se brisati te je zatraženo da se mijenja naziv programa ako će se vrsta kvalifikacije mijenjati iz usavršavanja u osposobljavanje. Nakon dodatnih konzultacija kvalifikacija je upisana s istim nazivom.

Zaključak

Prikazani su izazovi i opisani napori u izradi programa izrađenih od strane javne obrazovne ustanove. Analizom koraka može se zaključiti da se bez konkretne podrške Agencija i Ministarstava, iznimno teško mogu proizvesti i provoditi kvalitetne kvalifikacije koje su trenutačno potrebne na tržištu rada. Potreban je zamah kroz osnivanje operativnog tijela za mikrokvalifikacije koje bi, uz strateško planiranje, određivalo standarde kvalitete i kriterija za razvoj novih programa, kako bi se paradigma učenja pomaknula prema cjeloživotnom obrazovanju baziranom na sustavu mikrokvalifikacija koje su dostupne u javnim ustanovama. Otvaraju se i pitanja vezana uz određivanja razine i trajanja programa te neizvjesnost u vezi vrijednosti novo oformljenih kreditnih bodova kao i načina njihovog stjecanja i provjere. Između ostaloga, ističe se i izazov kako promijeniti javnu percepciju niske kvalitete tečajeva, a samim time i pretpostavljenu percepciju mikrokvalifikacija. Privatizacija ponude mikrokvalifikacija nudi se kao moguće rješenje, što je već vidljivo kroz takozvani sustav vaučera. U Republici Hrvatskoj većinu mikrokvalifikacija trenutačno nude privatne ustanove za obrazovanje odraslih. Smatramo da to nije najbolji put, već se navedena reforma koja je velikim dijelom financirana iz europskih fondova, treba fokusirati na jačanje javnog obrazovanja. Smatramo da je upravo stručna priprema i izvođenje programa u dobro opremljenoj ustanovi gdje nastavu izvode stručnjaci garancija kvalitete koja će se pokazati s vremenom.

Srednje škole i javne visokoškolske institucije imaju kvalitetne kadrove i ponuda mikrokvalifikacija mogla bi pridonijeti većem usmjerenju ka specijalizaciji ustanova. Također bi se kroz prihode od polaznika otvorila mogućnost dodatnog ulaganja u javnu obrazovnu infrastrukturu i opremanje. Stoga je potrebna suradnja svih dionika uključenih u obrazovne politike i reformske procese te jačanje ljudskih resursa kroz usavršavanja nastavnika i profesora te stvaranje timova za izradu kvalifikacija i praćenje njihove kvalitete.

Literatura

- Europska komisija (2020). *Europski program vještina: za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost* (1.7.2020.) https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en Pristupljeno 16.9.2025.
- CEDEFOP (2025). *European Centre for the Development of Vocational Training* <https://www.cedefop.europa.eu/en/countries/germany#2> Pristupljeno 18.9.2025.
- Ferguson, R. i Whitelock, D. (2024). Planning your first microcredentials. U: Ferguson, R. and Whitelock, D., *Microcredentials for Excellence: A Practical Guide*. London: Ubiquity Press. (str. 83–109). <https://doi.org/10.5334/bcz.d>.
- Krešić Klauke, I., Ištvančić, I. i Cipriš Madunić, H. (2022). *Metodologija za izradu programa obrazovanja odraslih za stjecanje mikrovalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i cjelovitih kvalifikacija financiranih putem vaučera i drugih izvora financiranja*. Zagreb: Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. https://www.asoo.hr/wp-content/uploads/2022/06/Metodologija_pdf.pdf Pristupljeno 27.1.2025.
- Miller, A. R., Treiman, D., Cain, P., Roos, P. (1980). *Work, Jobs, and Occupations: a critical review of the Dictionary of Occupational Titles*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/92>
- Pfeffer, T. i Skrivaneck, I. (2018). Why is the recognition of credentials not just a matter of good will? Five theories and the Austrian case. *European Journal of Cultural and Political Sociology*, 5(4), 389–422. <https://doi.org/10.1080/23254823.2018.1449126>
- Vijeće Europske unije (2022). *Preporuka o europskom pristupu mikrovalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022H0627(02)) Pristupljeno 16.9.2025.
- Raj, R., Singh, A., Kumar, V. i Verma, P. (2024). Achieving professional qualifications using micro-credentials: a case of small packages and big challenges in higher education. *International Journal of Educational Management*, 38, 3. <https://doi.org/10.1108/ijem-01-2023-0028>
- Tamoliune, G., Greenspon, R., Tereseviciene, M., Volungeciene, A., Trepule, E. i Dauksiene, E. (2023). Exploring the potential of micro-credentials: A systematic literature review. *Frontiers in Education*, Volume 7. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.1006811>
- Varadarajan, S., Koh, J. H. L. i Daniel, B. K. (2023). A systematic review of the opportunities and challenges of micro-credentials for multiple stakeholders: learners, employers, higher education institutions and government. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 20, 13 (2023). <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00381-x>
- Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (2021). <https://www.zakon.hr/z/566/Zakon-o-Hrvatskom-kvalifikacijskomokviru> Pristupljeno 10.07.2025.
- Zakon o obrazovanju odraslih (2021). <https://www.zakon.hr/z/384/Zakon-o-obrazovanju-odraslih> Pristupljeno 10.7.2025.
- Zdunek, K., Dobrowolska, B., Dziurka, M., Galazzi, A., Chiappinotto, S., Palese, A. i Wells, J. (2024). Challenges and opportunities of micro-credentials as a new form of certification in health science education—a discussion paper. *BMC Med Educ*, 24, 1169. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06174-8>
- Zhang, J. i West, R. E. (2019). *Designing microlearning instruction for professional development through a competency based approach*. *TechTrends*, 64, 310–318 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11528-019-00449-4>

CHALLENGES IN THE DEVELOPMENT OF PARTIAL QUALIFICATIONS AND MICRO-CREDENTIALS IN THE FIELD OF INTERMEDIATE PHOTOGRAPHY

Saša Žic, mag. art.¹ and Jelena Vukobratović, mag. paed.²

¹ Natural Sciences and Graphic Art Secondary School Rijeka, Rijeka, Croatia
sasa.zic@skole.hr

² Natural Sciences and Graphic Art Secondary School Rijeka, Rijeka, Croatia
jelena.vukobratovic@skole.hr

Abstract

The purpose of the paper is to present the challenges in the development of educational documents, specifically partial qualifications, and micro-credentials in the Croatian education system. The paper presents the steps and elements in the document development process with an emphasis on describing the challenges faced in practice by proponents of new qualifications. The analysis is based on a case study and an example of a lifelong learning program that emerged from the Intermediate Photographer qualification, following the development of partial and micro-credentials for adult education in the field of photography. The paper implies the strengthening of public education in the domain of adult education.

Keywords: adult education; micro-credentials; partial qualifications.